

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa
REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Modelo MD75PRO01

Programación da materia optativa CREANDO MÚSICA PARA AUDIOVISUAL CURSO 2017-18

Índice

<u>1. Introducción</u>	3
<u>2. Obxectivos xerais das ensinanzas</u>	5
<u>3. Obxectivos específicos</u>	6
<u>3.1 Grao elemental</u>	6
<u>3.2 Grao profesional</u>	7
<u>4. Secuenciación dos cursos</u>	8
<u>4.1. Curso: Sexto de Grao Profesional</u>	8
<u>4.1.1. Obxectivos</u>	8
<u>4.1.2. Contidos</u>	9
<u>4.1.3. Avaliación</u>	10
<u>4.1.3.1. Criterios de avaliación</u>	10
<u>4.1.3.2. Mínimos esixibles</u>	10
<u>4.1.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación</u>	11
<u>4.1.3.4. Criterios de cualificación</u>	11
<u>4.1.3.5. Criterios para a concesión de ampliación de matrícula</u> ..	12
<u>4.1.4. Medidas de recuperación</u>	12
<u>4.1.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios</u>	12
<u>4.1.4.2. Probas extraordinarias de setembro</u>	12
<u>4.1.5. Recursos didácticos</u>	13
<u>5. Metodoloxía</u>	15
<u>6. Atención á diversidade</u>	15
<u>7. Temas transversais</u>	16
<u>7.1 Educación en valores</u>	16
<u>7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)</u>	16
<u>8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas</u>	17
<u>9. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica</u>	17
<u>10. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento</u>	17

1. Introducción

Unha das saídas laborais dos músicos profesionais é a composición, execución e gravación de música para o audiovisual. É un dos sectores que ten experimentado un desenvolvemento máis destacado nos últimos anos, e non obstante, no noso país segue sen haber centros onde o alumnado se poida formar e onde os últimos avances e tendencias se poidan estudar e coñecer. Seguimos sen ter un centro superior onde se garante unha formación profesional, pero é moi probable que esta carencia se deba solucionar, entre outros ámbitos, desde a base dos conservatorios profesionais, captando ás persoas que poidan estar interesadas, formando nas claves da linguaxe audiovisual e creando espazos para os novos creadores.

É curioso que isto coincida con un panorama social e cultural no que a presenza e o peso do audiovisual é cada vez maior, no emprego que a mocidade fai das tecnoloxías da información e da comunicación, e no espectacular avance que os produtos “multimedia” están tendo en tódolos ámbitos da creación artística e técnica. Por iso tamén asistimos nos últimos anos a unha eclosión das empresas e plataformas de creación audiovisual, algo que tamén se está a notar na nosa contorna local. Parece lóxico entón que o ámbito académico se adapte a esta nova realidade e intente mellorar a formación dos futuros profesionais do sector.

É por isto que nace a idea de crear esta materia optativa, para cumprimentar este baleiro académico e dar un paso por achegarnos á realidade doutros países, onde xa se leva moitos anos traballando para facer da música para audiovisual unha saída máis, normalizada a nivel académico e laboral (algo que desgraciadamente aínda está lonxe da nosa realidade máis próxima) e formar axeitadamente aos futuros profesionais.

Pero ademais, o CMUS Santiago leva varios anos colaborando co proxecto de alfabetización audiovisual Aturuxo Films, que dirixe Sergio Clavero, para integrarse nun proxecto educativo pioneiro e amplamente premiado, no que a creatividade e a autoaprendizaxe teñen un papel fundamental á hora de iniciar o alumnado no mundo do audiovisual. Foi o éxito desta colaboración e a necesidade de dotala dunha organización curricular o que nos impulsa a propoñer esta nova materia optativa.

Por todo isto, a materia enfócase como unha actividade principalmente práctica con dúas partes ben diferenciadas. Por unha banda, o alumnado terá unha primeira toma de contacto coa linguaxe audiovisual, especialmente cos recursos que teñen que ver co son e a música: a súa sintaxe, metodoloxía, recursos, problemas e tendencias. Paralelamente proporcionarase un entreno inicial para usar as ferramentas básicas que nos permiten

comezar a fase creativa: edición de audio, secuenciador, MIDI, bibliotecas de instrumentos, técnicas de gravación e microfonía. Finalmente, o alumnado deberá participar, e isto será unha parte fundamental da avaliación, dun traballo práctico, cun reparto de funcións para cada un dos participantes, que se integrará nos proxectos de Aturuxo Films.

Por todo o exposto anteriormente, esta materia está dirixida a alumnado de sexto curso que teña como principal requisito un interese na materia e adicionalmente a aqueles que teñan xa feita algunha pequena composición, aínda que sexa de carácter totalmente amateur, e teñan curiosidade por experimentar e avanzar algo máis neste campo. Non é imprescindible que teñan máis coñecementos previos que os que corresponden aos estudos de Grao Profesional no conservatorio.

A materia CREANDO MÚSICA PARA AUDIOVISUAL adscríbese ao Departamento de Guitarra e vincúlase aos seguintes itinerarios:

- Itinerario de Interpretación
- Itinerario de Composición
- Itinerario de Pedagogía
- Itinerario de Musicoloxía

2. Obxectivos xerais das ensinanzas

Os obxectivos xerais das ensinanzas musicais son os que establece o Decreto 203/2007:

1. As ensinanzas profesionais de música teñen como obxectivo contribuír a desenvolver no alumnado as

capacidades xerais e os valores cívicos propios do sistema educativo e, ademais, as capacidades seguintes:

a) Habituar a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver

os propios criterios interpretativos.

b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.

c) Analizar e valorar a calidade da música.

d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desen-volvemento persoal.

e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.

f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.

g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.

h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de

futuros profesionais.

i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2. Nas ensinanzas profesionais de música teranse en conta as especificacións que se establecen na Lei galega 7/2004, do 16 de xullo, para a igualdade de mulleres e homes, e especialmente no seu artigo 9.1º, así como as prescricións do artigo 24 da Lei orgánica 3/2007, do 22 de marzo, para a igualdade efectiva de mulleres e homes como garantía dunha educación acorde co principio de igualdade.

3. Obxectivos Específicos

3.1. Obxectivos específicos do Grao Elemental

Como textualmente recolle o Decreto 198/2007 para o ámbito galego, os obxectivos do Grao Elemental son os seguintes:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmonicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- k) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3.2. Obxectivos Específicos do Grao Profesional

Veñen establecidos no ámbito galego polo Decreto 203/2007, que establece o currículo das ensinanzas de réxime especial de música:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, aprofundando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Secuenciación do curso

4.1. Sexto Grao Profesional: materia optativa CREANDO MÚSICA PARA AUDIOVISUAL

4.1.1. Obxectivos

1. Coñecer os fundamentos da música creada especificamente para a linguaxe audiovisual
2. Recoñecer e interpretar os elementos da sintaxe da linguaxe audiovisual, e especialmente os que teñen que ver coa música como recurso
3. Facer un achegamento inicial ás ferramentas e ás tecnoloxías da información e a comunicación que se empregan no sector audiovisual
4. Favorecer a autonomía do alumnado para aprender ou aplicar os coñecementos adquiridos
5. Poñer en práctica os coñecementos e habilidades adquiridos noutras materias do Grao Profesional
6. Fomentar a creatividade e a autoaprendizaxe como camiño para coñecer as claves da interacción entre a música e a imaxe
7. Crear espazos de creatividade onde se poidan desenvolver as habilidades como intérpretes, compositores/as ou editores/as.
8. Fomentar o valor transversal do traballo práctico e creativo como espazo para aplicar os coñecementos adquiridos nas diferentes materias cursadas no conservatorio
9. Aprender a traballar en equipo nun contexto en que se adxudican as funcións de cada un dos asistentes, e adquirir responsabilidade sobre as obrigas contraídas co grupo

4.1.2. Contidos

1. A linguaxe audiovisual

- 1.1. Conceptos básicos
- 1.2. A imaxe como linguaxe
- 1.3. A música como recurso
- 1.4. Análise de fragmentos de obras audiovisuais

2. O son como elemento físico

- 2.1. A onda sonora. Frecuencia, amplitude, lonxitude de onda.
- 2.2. Onda simple e onda complexa
- 2.3. Harmónicos. Transformación de Fourier
- 2.4. Reverberación e resonancia
- 2.5. Edición de son

3. O son artificial: sintetizadores e MIDI

- 3.1. Funcionamento dun sintetizador
- 3.2. A linguaxe MIDI: controladores
- 3.3. Edición MIDI
- 3.4. Os instrumentos virtuais

4. Gravación de son

- 4.1. A captación das ondas sonoras
- 4.2. O concepto analóxico / dixital
- 4.3. Técnicas de microfonía
- 4.4. A gravación dixital

5. Pequena historia das bandas sonoras

5.1. Pioneiros do cinema

5.2. O cinema sonoro

5.3. As décadas centrais do século XX

5.4. Décadas finais do XX e comezos do XXI

6. Música e imaxe: o proceso

6.1. Reparto de tarefas

6.2. Identificación de liñas temáticas

6.3. Proposta inicial de liñas de traballo

6.4. Realización dun traballo práctico

4.1.3. Avaliación

4.1.3.1. Criterios de avaliación

-A nivel individual:

O traballo individual avaliarase en función do seguemento semanal que docente fai de cada alumno ou alumna en función do traballo planificado, a asistencia, a atención e interese, o comportamento e o aproveitamento das sesións.

- Traballo en equipo:

Os grupos de traballo terán que repartir de forma coordinada unha serie de tarefas que serán obxecto de avaliación segundo o calendario do CMUS Santiago. Estas tarefas consistirán na preparación e elaboración dos diferentes materiais que son necesarios para a creación dun traballo práctico final.

4.1.3.2. Contidos mínimos esixibles

Os contidos mínimos que o/a alumno/a debe adquirir ou realizar para poder superar a materia pola vía da avaliación continua son os seguintes:

1º Trimestre	A linguaxe audiovisual O son como elemento físico O son artificial
2º Trimestre	Conceptos básicos sobre gravación de son Conceptos básicos sobre música e imaxe
3º Trimestre	Realización das tarefas asignadas no grupo de traballo

4.1.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación

Os procedementos ordinarios para a avaliación teñen que ver principalmente coa organización do traballo nas diferentes sesións. Xa que a materia ten un carácter fortemente práctico, a principal ferramenta para a avaliación é o rexistro das actividades e exercicios, tanto inviduais como en grupo que o profesor propón semanalmente. Isto inclúe lecturas de artigos técnicos ou históricos, elaboración de pequenas creacións ou todos aqueles exercicios que se consideren necesarios para familiarizarse coas ferramentas informáticas que son necesarias para a consecución do traballo final.

Por outra banda, esta informacións completarase cun exercicio de control trimestral no que o alumnado terá que poñer en práctica os coñecementos adquiridos durante ese trimestre, e que servirá como repaso do aprendido.

Excepcionalmente, para aqueles casos en que non se supere a materia polo sistema da avaliación continua, convocarase unha proba escrita coas características descritas no epígrafe 4.1.4.3.

4.1.3.4. Criterios de cualificación

Derivados do traballo en grupo:

- Cumprir os obxectivos marcados dentro do grupo de traballo: 20 %
- Demostrar interese e adaptación ao traballo en equipo: 20%

Derivados do traballo individual:

- Cumprir os obxectivos de traballo marcados semanalmente polo profesor/a: 20 %
- Realizar axeitadamente os exercicios de control trimestral: 20 %
- Asistir regularmente ás aulas e manter unha actitude correcta: 20 %

A cualificación dependerá da suma destes cinco criterios para o alumnado que sexa avaliado polo sistema de avaliación continua. Para outros casos, consultar os epígrafes 4.1.4.2 e 4.1.4.3. desta programación.

4.1.3.5. Criterios para a ampliación de matrícula

Ao ser unha materia optativa de 6º curso de Grao Profesional, non existe a figura da ampliación de matrícula e non se poden establecer criterios.

4.1.4. Medidas de recuperación

No caso de alumnado que non supere a materia polos procedementos da avaliación continua, realizarase un exame escrito sobre os contidos teóricos da materia, segundo o calendario de exames fixado polo centro para os exames finais de xuño e a convocatoria de setembro.

4.1.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios

- O profesor propondrá, de maneira individualizada, as actividades, exercicios e plan de traballo que estime oportunos para a recuperación da materia pendente.
- O profesor poderá reorganizar os grupos de traballo e a asignación de tarefas para facilitar a recuperación daquelas partes da materia que quedan pendentes
- Cómpre ter presente que para a recuperación da materia pola vía da avaliación continua, terase en conta tanto o traballo individual como o traballo colectivo (coa correspondente asignación de tarefas)

4.1.4.2. Probas extraordinarias de setembro

No caso de alumnado que non supere a materia polos procedementos da avaliación continua, realizarase un exame escrito sobre os contidos teóricos, segundo o calendario de exames fixado polo centro para os exames finais de xuño e a convocatoria de setembro. Os contidos e obxectivos da materia para este exame son os que establece a presente programación. Polo que se refire aos criterios de avaliación, só haberá un único criterio de avaliación, que suporá o 100% da nota obtida, que é o exame escrito.

4.1.4.3. Perda da avaliación continua

Os procedementos de avaliación ordinarios son os que se especifican en cada un dos cursos na presente programación para unha avaliación continua. Tal e como establecen as Normas de Organización e Funcionamento, ademais de outros documentos, o alumnado pode perder o dereito á avaliación continua por faltas de asistencia, tanto xustificadas como non xustificadas. Neste caso, ten dereito á realización dun exame final na convocatoria ordinaria, na fin do curso, e de ser posible no seu horario normal de clase. As datas para a realización destes exames serán publicadas no taboleiro do centro.

Os obxectivos e contidos serán os mesmos que se especificaron nesta programación, a excepción dos que se refiren á asistencia ou aproveitamento das clases e a participación no grupo de traballo, que teñen que ser adaptados para esta convocatoria. Polo tanto, o único criterio de avaliación será o exame escrito, que suporá un 100% da nota.

4.1.5. Recursos didácticos

Non existe un único manual polo que se poida preparar a totalidade da materia. Existen uns apuntamentos sobre a mesma elaborados polo docente que se repartiran a comezos de curso a todo o alumnado matriculado e que estarán dispoñibles na conserxería do centro. Este é o material **máis axeitado** para preparar a materia. Aínda así, para quen queira profundizar faise a continuación unha escolma da **bibliografía recomendada** para cada un dos temas teóricos tratados, sen prexuízo de que existe un inxente material que pode ser tan válido como este:

- Tema 1: A linguaxe audiovisual

-Canet, Fernando: *Narrativa audiovisual. Estrategias y recursos*. Síntesis, Madrid, 2009.

- Tema 2: O son como elemento físico

-Miyara, Federico: *Acústica y sistemas de sonido*. UNR Editora, Rosario, 2006.

-Tema 3: O son artificial: sintetizadores e MIDI

-White, Paul: *Basic MIDI (Music Technology Series)*. Music Sales America, Los Angeles, 2006.

-Tema 4: Gravación de son

-Miles Huber, David et alii: *Modern Recording Techniques*. Focal Press, Oxford, 2010.

Para a parte práctica da materia, é indispensable que se saiban usar as funcións básicas de calquera secuenciador musical ou multimedia do mercado que teña as seguintes funcións:

- Secuenciación de arquivos de audio e vídeo
- Edición de son
- Edición MIDI
- Instrumentos virtuais
- Motor de vídeo

Existen numeroso material e titoriais sobre o emprego destes programas, pero cada un orientado ás especificidades do mesmo. Como non é obrigatorio o uso de un ou outro nesta materia non é posible nin necesario facer aquí unha selección nin recomendacións sobre o mesmo.

5. Metodoloxía

O proceso de aprendizaxe nesta materia está deseñado para que o alumnado adquira unha serie de coñecementos e habilidades baseándose na investigación e experimentación, tanto a nivel individual como nos pequenos grupos de traballo que se organizarán en función do número de matriculados e das aptitudes de cada un deles. Cada un deste grupos terá unha tarefa específica, e a secuenciación de todo o curso está orientada á elaboración dun traballo final, de carácter práctico e creativo. A ferramenta metodolóxica principal será entón a autoaprendizaxe, o ensaio-erro como fórmula para chegar a adquirir as habilidades necesarias

O docente ten, en consecuencia, o papel de asesor en canto ás cuestións técnicas que se deben adquirir para a realización deste traballo. Ten tamén un papel como coordinador e supervisor dos diferentes grupos de traballo, a inspección sobre o ritmo e a responsabilidade de cada un dos elementos da cadea e a planificación do traballo trimestral. Finalmente tamén coordina a nivel intercentros co IES Cacheiras para elaborar de maneira conxunta os materiais audiovisuais que se van seleccionando entre as diferentes propostas e sincronizar o traballo realizado nos dous centros.

Esta forma de traballo deu excelentes resultados nos últimos anos, e alén de permitir a creación de curtametraxes que foron amplamente premiadas en festivais nacionais e internacionais, mostrou que se poden descubrir habilidades e talentos que permanecían agochados por non ter un espazo axeitado no que desenvolverse.

6. Atención á diversidade

Posiblemente, a principal medida de atención á diversidade xa foi descrita anteriormente e ten que ver con valorar as aptitudes, os coñecementos previos e os diferentes perfís do alumnado á hora de asignar o tipo de traballo que se vai realizar nesta materia. É por iso que as persoas que teñan máis interese na parte de composición das bandas sonoras traballarán principalmente neste campo, mentras que as persoas que busquen unha formación máis técnica sobre o procesamento de son serán as encargadas de especializarse nesta cuestión. Unha persoa con maiores coñecementos informáticos pode encargarse de axudar a solucionar as dúbidas dos seus compañeiros. Os diferentes perfís do alumnado matriculado serán avaliados inicialmente polo docente a comezo de curso, xa que nas primeiras semanas se concentra a parte máis teórica da materia.

Ademais disto, en función da avaliación inicial e do seguemento semanal, realizaranse as accións que se consideren indicadas no caso de que se detecten necesidades especiais.

7. Temas transversais

7.1. Educación en valores

O estudo da linguaxe audiovisual, das súas claves, historia e técnicas, ten unha capacidade enorme para poder tratar certos temas de carácter transversal que deben ser comúns ao resto das materias do Grao Profesional de Música. É posible que todos eles se resuman na necesidade de formentar unha cultura do razoamento crítico, da necesidade de reflexionar sobre o mundo que nos rodea. Para isto a linguaxe audiovisual pode ser unha ferramenta moi poderosa, e nos numerosos fragmentos de cine, publicidade, videoclips e outros xéneros que se visionan nas clases como exemplo poderemos tratar temas como:

- Xeografía e Medio Ambiente**
- Historia**
- Socioloxía**
- Educación para a paz**
- Igualdade de xéneros**

7.2. Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación

Pola propia natureza da materia, as tecnoloxías da información e da comunicación xogan un papel fundamental. En primeiro lugar, como materia de estudo: cales son os elementos da comunicación audiovisual, cales son as regras de sintaxe e a gramática da linguaxe audiovisual. Tamén as diferencias de rexistro e os estilos.

Pero por outra banda, son a ferramentas que nos permite introducirmos na creación de música para o audiovisual nas diferentes fases do proceso: composición, edición, montaxe e publicación. Como parte fundamental dos contidos da materia, as tecnoloxías da información e a comunicación serán tratadas con especial coidado para fomentar un uso racional, ético, crítico e adaptado ás necesidades reais e practicar dos obxectivos que se pretenden acadar.

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Enténdense como actividades complementarias aquelas que teñan que ver coa formación adicional da materia estudada, pero tamén as presentacións, proxeccións e actos organizados para dar difusión aos traballos creados polo alumnado, do presente ou de anteriores cursos académicos, e que se avisarán con antelación para facilitar a asistencia dos mesmos.

9. Procedementos avaliación e seguemento da programación

Os procedementos principais para o seguemento da presente programación son os seguintes:

- Reunión de departamento: co punto específico para seguemento da programación
- Caderno de aula: onde se van anotando todas as incidencias, traballos realizados e pendentos, faltas de asistencia e aproveitamento das aulas
- Probas trimestrais con exercicios prácticos que servirán de material avaliable máis obxectivo e formal.

10. Procedementos para a avaliación interna

Os procedementos para a avaliación interna desta materia son os seguintes:

- A enquisa sobre satisfacción do alumnado que redacta e organiza o centro
- Enquisas propias da materia para repartir entre o alumnado para detectar deficiencias, erros ou aspectos a corrixir
- Calquera procedemento que determine a inspección educativa para o seguemento no curso 2017-18.

Departamento de Guitarra

Curso 2017-18

Conservatorio Profesional de Música Santiago de Compostela